

Artomyces cristatus

Liten kandelabersvamp

Storsvampar, Basidiesvampar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
C2a(i); D

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Russulales, **Familj:** Auriscalpiaceae, **Släkte:** Artomyces, **Art:** Artomyces cristatus - liten kandelabersvamp (Kauffman) Jülich **Synonymer:** Clavicornia cristata (Kauffman) Doty

Kännetecken

Liten kandelabersvamp bildar fingersvampslänkande fruktkroppar som är 1–2,5 cm höga, vanligen ogrenade, mot basen avsmalnande, gråviolettera, grårosa eller gråbruna. Överdelen är tillplattad och skålligt utvidgad, upp till 0,5 cm bred. Från skålens kant utgår små korta grenlika utskott så att överdelen påminner om en liten krona. Fruktkropparna sitter gärna samlade i små grupper och utgår ibland från larvgångar i ved. Liten kandelabersvamp är inte upprepat grenig med flera våningar som hos den närliggande arten kandelabersvamp (*Artomyces pyxidatus*).

Utbredning och status

Liten kandelabersvamp är ytterst sällsynt i hela Nordeuropa och där knuten till boreal gammal barrskog. I Sverige är den påträffad på en lokal i Småland (nationalparken Norra Kvill 1972), på en lokal i Hälsingland (Jämtlands län, Ytterhogdal, Råtjärnsbergets västsluttning 1998) och på en lokal i Medelpad (Bergåsen i Borgsjö). 3 kända aktuella lokaler i landet (2005). En iögonfallande art, knuten till ett substrat som blivit extremt sällsynt. Det verkliga antalet lokaler i landet bedöms inte överstiga 40, vilket motsvarar ungefär 40 genetiskt unika mycel (bedöms motsvara ungefär 80 individer enligt IUCN:s definitioner). Utbredningen i landet bedöms vara kraftigt fragmenterad. Förekomstarean skattas till som mest omkring 200–300 km². En fortlöpande minskning pågår p.g.a. allt sämre tillgång på grova, fuktiga, murkna, liggande stammar av tall och gran. Omfattningen är dock svår att bedöma. I övriga Europa är den endast känd från någon enstaka lokal i Finland (rödlistad) och Norge. Utbredningen därutöver är begränsad till Nordamerika (Oregon och Quebec).

Ekologi

Liten kandelabersvamp är nedbrytare på murken ved på liggande stammar av tall i tallnaturskog. Ett fynd är gjort på gran. Skogstypen kan beskrivas som gammal tallskog eller barrblandskog av blåbärsristyp på relativt bördig, mossig och frisk mark. Svampen lever på gamla, barklösa och delvis nedbrutna tall-lågor som ligger något upplyfta från marken. Lågorna är vanligen glest bevuxna med små vedmossor, bägarlavor och alger, men får inte vara övertäckta av markmossor. På växtplatserna har det sannolikt funnits ett kontinuerligt inslag av gamla tall-lågor i olika nedbrytningsstadier under mycket lång tid. Svampens fruktkroppar påträffas under hösten. Den uppträder som regel bara på någon enstaka till ett par lågor på varje lokal. Varje låga rymmer troligtvis bara en genetiskt unik svampindivid (genet). Fruktkropparna är ettåriga, men mycelets livslängd kan vara lång, potentiellt lika lång som veden finns kvar.

Hot

Svampen är akut hotad av skogsbruksåtgärder som medför att det nuvarande eller framtida beståndet av tall-lågor minskar eller körs sönder. En successiv förtätad graninväxt kan långsiktigt innebära ett hot. Även om tallnaturskogarna är präglade av brand så innebär en hård skogsbrand på själva växtplatsen ett direkt hot mot arten.

Åtgärder

Samtliga lokaler bör skyddas och undantas från skogsbruk. Normalt bör områdena lämnas för fri utveckling. Vid eventuell naturvårdande skötsel bör döende och döda tallar värnas och själva växtplatserna för svampen skyddas mot brand. Om en ökande grandominans på lokalerna innebär ett hot mot det lokala tallskogsekosystemet bör granen på själva växtplatsen gallras manuellt. I övrigt bör tallnaturskogar skötas så att den naturliga störningsdynamiken i ekosystemet vidmakthålls, t.ex. genom naturvårdsbränning. Artens överlevnadsmöjligheter kommer förhoppningsvis att förbättras genom att ett riktat åtgärdsprogram tas fram (2005).

Litteratur

- Corner, E. J. H. 1950. A monograph of *Clavaria* and allied genera. Ann. Bot. Mem. 1.
- Daun, R. 2001. *Clavicornia* in Northern Europe. (Windahlia, in prep).
- Delin, A. 2000. *Clavicornia cristata* (Kauffmann) Doty funnen i Hälsingland. VÄX 18(2): 23, 31–33. .
- Dodd, J. L. 1972. The genus *Clavicornia*. Mycologia 64: 737–773.
- Hansen, L. & Knudsen, H. (eds.) 1997. Nordic Macromycetes vol.3. Nordsvamp, Köpenhamn.
- Nitare, J. 1988. Skydd av hotade svampar, svenskt och internationellt arbete. Jordstjärnan 9(1): 25–33. .
- Krikorev, M. 2003. *Artomyces cristatus* – liten kandelabersvamp – funnen i Borgsjö, Medelpad. Jordstjärnan 1:4–10.

Författare

Robert Daun & Johan Nitare 2002. Rev. ArtDatabanken 2007.